ЗАТВЕРДЖУЮ
Голова Вченої ради
Харківського національного
університету імені В.Н. Каразіна

_____ Віль БАКІРОВ

РІШЕННЯ
Вченої ради Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна з питання: «Про затвердження Положення про електронне (дистанційне) навчання в Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна (нова редакція)»
від 26 жовтня 2020 року, протокол № 15

Заслухавши директора Інституту післядипломної освіти та заочного (дистанційного) навчання Левчука В. Г. про Положення про електронне (дистанційне) навчання в Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна (нова редакція), Вчена рада університету ухвалила:

1. Затвердити Положення про електронне (дистанційне) навчання в Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна (нова редакція).
2. Підготувати наказ про введення в дію цього рішення вченої ради Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.

Термін виконання: до 06.11.2020 р.
Відповідальний: Левчук В. Г.

Погоджено:
Голова комісії з навчально-виховної
і методичної роботи
проф. І. І. Московкіна

Положення
про електронне (дистанційне) навчання в
Харківському національному університеті імені В.Н. Каразіна
(Нова редакція)

I. Загальні положення

1.1.Положення про електронне (дистанційне) навчання (далі – Положення) Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна (далі – університет) є нормативним документом, який регламентує організацію (порядок) процесу електронного (дистанційного) навчання в університеті.

1.2.Це Положення розроблено відповідно до законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про загальну середню освіту», наказу Міністерства освіти і науки України від 25 квітня 2013 року №466 «Про затвердження Положення про дистанційне навчання», Рекомендацій щодо впровадження змішаного навчання у закладах фахової та вищої освіти Міністерства освіти та науки України (2020 р.), Статуту Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.), Положення про організацію освітнього процесу в Харківському національному університеті імені В.Н. Каразіна (нова редакція), введено в дію наказом ректора від 21.04.2017 р. № 0202-1/155, Положення про планування й звітування науково-педагогічних працівників Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна, введено в дію наказом ректора від 02.07.2018 р. № 0202 – 1/334.

1.3. Під дистанційним навчанням розуміється індивідуалізований процес набуття знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності людини, який відбувається переважно за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників освітнього процесу у спеціалізованому середовищі, яке функціонує на базі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій.

1.4. Метою дистанційного навчання є надання освітніх послуг шляхом застосування у навчанні сучасних інформаційно-комунікаційних технологій за певними освітніми або освітньо-кваліфікаційними рівнями відповідно до державних стандартів освіти; за програмами підготовки громадян до вступу у навчальні заклади, підготовки іноземців та підвищення кваліфікації працівників.

1.5. У цьому Положенні терміни і поняття вживаються у таких значеннях:

асинхронний (off-line) режим − взаємодія між суб'єктами дистанційного навчання, під час якої учасники взаємодіють між собою із затримкою у часі, застосовуючи при цьому електронну пошту, форум, соціальні мережі тощо;

веб-ресурси навчальних дисциплін (програм), у тому числі дистанційні курси, − систематизоване зібрання інформації та засобів навчально- методичного характеру, необхідних для засвоєння навчальних дисциплін (програм), яке

доступне через Інтернет (локальну мережу) за допомогою веб-браузера та/або інших доступних користувачеві програмних засобів;

веб-середовище дистанційного навчання – системно організована сукупність веб-ресурсів навчальних дисциплін (програм), програмного забезпечення управління веб-ресурсами, засобів взаємодії суб'єктів дистанційного навчання та управління дистанційним навчанням;

дистанційна форма навчання – форма організації навчального процесу у вищому навчальному закладі, яка забезпечує реалізацію дистанційного навчання та передбачає можливість отримання випускниками документів державного зразка про відповідний освітній або освітньо-кваліфікаційний рівень;

змішане навчання - форма організації навчального процесу, яка поєднує безпосередні та опосередковані форми взаємодії студентів та викладачів;

інформаційно-комунікаційні технології дистанційного навчання –технології створення, накопичення, зберігання та доступу до веб-ресурсів (електронних ресурсів) навчальних дисциплін (програм), а також забезпечення організації і супроводу навчального процесу за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення та засобів інформаційно-комунікаційного зв'язку, у тому числі Інтернету;

психолого-педагогічні технології дистанційного навчання – система засобів, прийомів, кроків, послідовне здійснення яких забезпечує виконання завдань навчання, виховання і розвитку особистості;

синхронний (on-line) режим – взаємодія між суб'єктами дистанційного навчання, під час якої всі учасники одночасно перебувають у веб-середовищі дистанційного навчання (чат, аудіо-, відеоконференції, соціальні мережі тощо);

система управління веб-ресурсами навчальних дисциплін (програм) − програмне забезпечення для створення, збереження, накопичення та передачі веб-ресурсів, а також для забезпечення авторизованого доступу суб'єктів дистанційного навчання до цих веб-ресурсів;

система управління дистанційним навчанням – програмне забезпечення, призначене для організації навчального процесу та контролю за навчанням через Інтернет та/або локальну мережу;

суб'єкти дистанційного навчання – особи, які навчаються (студент, слухач), та особи, які забезпечують навчальний процес за дистанційною формою навчання (педагогічні та науково-педагогічні працівники, методисти тощо);

технології дистанційного навчання – комплекс освітніх технологій, включаючи психолого-педагогічні та інформаційно-комунікаційні, що надають можливість реалізувати процес дистанційного навчання у навчальних закладах та наукових установах.

ІІ. Реалізація дистанційного навчання

2.1. Дистанційне навчання реалізовується шляхом:

застосування дистанційної форми як окремої форми навчання;

застосування змішаної форми навчання;

використання технологій дистанційного навчання для забезпечення навчання у різних формах .

2.2. Напрями підготовки та кількість студентів, слухачів, які навчаються за дистанційною чи змішаною формою, визначаються відповідно до рішення Вченої ради університету в межах ліцензованого обсягу підготовки (перепідготовки, підвищення кваліфікації, спеціалізації) за заочною формою навчання та/або в межах ліцензованого обсягу підготовки до вступу у вищий навчальний заклад, підготовки іноземців.

2.3. Строк навчання студентів, слухачів за дистанційною формою, чи змішаною формою встановлюється університетом і має бути не меншим, ніж за денною формою за відповідними освітньо-кваліфікаційними рівнями, напрямами підготовки та спеціальностями.

2.4. Веб-ресурси, що використовуються в університеті для забезпечення навчального процесу за дистанційною і змішаною формами навчання, мають проходити процедуру перевірки (експертизи) відповідно до Положення про визнання інформаційних веб-ресурсів системи електронного (дистанційного) навчання в Харківському національному університеті імені В.Н. Каразіна як навчально-методичних праць (посібників) та здійснення їхньої сертифікації (експертизи), введено в дію наказом ректора від 26.12.2018 р. № 0205-1/658.

2.5. Навчальний процес з використанням технологій електронного (дистанційного) навчання в університеті організовується на підставі навчальних планів, що розроблені на основі галузевих стандартів вищої освіти при виконанні вимог до всіх елементів технологій дистанційного навчання, відповідно до Положення про організацію навчального процесу в Харківському національному університеті імені В.Н. Каразіна.

2.6. Розподіл кредитів і навчальних годин з дисциплін за видами занять здійснюється на основі пропозицій кафедр та Центру електронного навчання (далі – Центр ЕН), навчальні плани затверджуються Вченою радою факультету.

2.7. Організація навчального процесу здійснюється підрозділами університету (Центром ЕН, факультетами (інститутами), кафедрами тощо).

2.8. Електронне (дистанційне) навчання в університеті реалізується через Центр ЕН відповідно до Положення про Центр електронного навчання Інституту післядипломної освіти та заочного (дистанційного) навчання Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна.

2.8.1. Центр ЕН здійснює:

- координацію дій структурних підрозділів університету в системі електронного (дистанційного) навчання;

- забезпечення освітнього процесу LMS платформою дистанційного навчання;
- узагальнення методичних рекомендацій щодо використання дистанційних курсів, використання різних форм засобів відеозв'язку, засобів комунікацій;
- відкриття дистанційних курсів та реєстрацію студентів на дистанційні курси;
- проведення підготовки, перепідготовки кадрів щодо електронного (дистанційного) навчання з наданням відповідного документу;
- експертну оцінку і сертифікацію дистанційних курсів;
- планування, організацію та контроль навчання студентів у системі електронного (дистанційного) навчання;
- планування, організацію та контроль діяльності науково-педагогічних працівників кафедр у системі електронного (дистанційного) навчання.

2.8.2. Кафедри здійснюють:
- впровадження технологій електронного (дистанційного) навчання у процеси підготовки спеціалістів усіх рівнів та всіх форм навчання;
- визначення викладачів, які створюють та супроводжують дистанційні курси;
- забезпечення викладання дистанційних курсів відповідних спеціальностей;
- рекомендацію дистанційних курсів до сертифікації;
- розробку робочих навчальних планів з дисциплін із застосуванням технологій електронного (дистанційного) навчання;
- визначення ефективного співвідношення безпосередньої та опосередкованої форми взаємодії студентів та викладачів;
- розробку кафедральних програм розвитку дистанційного навчання.

2.8.3. Факультети (інститути):
- впроваджують та підтримують технології електронного навчання (далі –ЕН) дистанційного навчання (далі – (ДН)) у відповідних формах навчання;
- здійснюють організаційну та контролюючу функції щодо застосування ЕН (ДН) на відповідних спеціальностях;
- планують впровадження ЕН (ДН) та застосування технологій ЕН (ДН) в усіх формах навчання;
- затверджують кафедральні програми розвитку дистанційного навчання;
- надають Центру ЕН данні щодо використання дистанційних курсів у навчальному процесі.

III. Особливості організації освітнього процесу електронного(дистанційного) навчання

3.1. Освітній процес за дистанційною чи змішаною формами навчання здійснюється у таких формах: навчальні заняття, практична підготовка, самостійна робота, контрольні заходи. Поряд з використанням самостійної роботи, використовуються різноманітні платформи та засоби відеозв'язку, засобів комунікацій.

3.2. Самостійне вивчення передбачає використання навчальних матеріалів дистанційних курсів, які студенти одержують через Інтернет (Інтранет, корпоративну мережу). Вимоги щодо самостійного вивчення навчального матеріалу конкретної дисципліни визначаються навчальною програмою дисципліни, методичними вказівками, інструкціями й завданням, які містяться в дистанційному курсі. Самостійна робота студентів включає вивчення основних і додаткових навчально-методичних матеріалів у різному виконанні; виконання індивідуальних, контрольних, розрахунково-практичних, тестових та інших завдань; виконання курсових проектів, написання курсових робіт, тематичних рефератів та есе; роботу з інтерактивними підручниками й навчально-методичними матеріалами, у тому числі з мережевими або автономними мультимедійними електронними підручниками, практикумами; роботу з базами даних віддаленого доступу, використання МООС.

3.3. Основними видами навчальних занять за дистанційною та змішаною формами навчання є: лекція, семінар, практичні заняття, лабораторні заняття, консультації та інші, які пропонуються студенту у текстовій формі, у формі платформ та засобів відеозв'язку, засобів комунікацій.

3.4. Лекція, консультація, семінар проводяться зі студентами (учнями, слухачами) дистанційно у синхронному або асинхронному режимі відповідно до навчального плану.

3.5. Отримання навчальних матеріалів, спілкування між суб'єктами дистанційного навчання під час навчальних занять, що проводяться дистанційно, забезпечується передачею відео-, аудіо-, графічної та текстової інформації у синхронному або асинхронному режимі.

3.6. Практичне заняття, яке передбачає виконання практичних (контрольних) робіт, тестів для самоконтролю, відбувається дистанційно в асинхронному режимі. Окремі практичні завдання можуть виконуватись у синхронному режимі, що визначається робочою програмою навчальної дисципліни.

3.7. Лабораторне заняття проводиться очно у спеціально обладнаних навчальних лабораторіях або дистанційно з використанням відповідних віртуальних тренажерів і лабораторій.

3.8. До інших видів навчальних занять при здійсненні навчального процесу можуть відноситися ділові ігри, виконання проектів у групах тощо. Ці види навчальних занять можуть проводитись очно або дистанційно у синхронному або асинхронному режимі, що визначається робочою програмою навчальної дисципліни.

3.9. Практична підготовка студентів (слухачів), які навчаються за дистанційною формою навчання, проводиться за окремо затвердженою програмою.

3.10. Контрольні заходи з навчальної дисципліни (предмета) при здійсненні підготовки фахівців за дистанційною формою навчання включають проміжний (тематичний, модульний), підсумковий та інші визначені форми контролю знань, умінь та навичок, набутих студентом або слухачем у процесі навчання.

Усі контрольні заходи можуть здійснюватися дистанційно з використанням можливостей інформаційно-комунікаційних технологій, зокрема відеоконференц-зв'язку за умови забезпечення автентифікації того, хто навчається, або очно.

3.11. **Державна атестація при підготовці фахівців за дистанційною та змішаною формами навчання здійснюється згідно зі статтею 6 Закону України «Про вищу освіту».**

3.12. Організація навчання за заочною (дистанційною) формою навчання чи за дистанційною формою навчання під час сесій і в міжсесійний період здійснюється відповідно до графіку навчального процесу та робочих навчальних планів на поточний рік, які доводяться до відома всіх студентів перед початком навчального року.

3.13. При організації навчального процесу за будь-якою формою навчання технології дистанційного навчання можуть використовуватися для методичного та дидактичного забезпечення самостійної роботи, контрольних заходів, а також при здійсненні навчальних занять.

3.14. Результати семестрового та підсумкового контролю зберігаються в електронному вигляді та дублюються на паперових носіях (екзаменаційних і залікових відомостях, книгах і залікових книжках у деканаті).

IV. Забезпечення електронного (дистанційного) навчання

4.1. Науково-методичне забезпечення дистанційного навчання включає:

методичні (теоретичні та практичні) рекомендації щодо розроблення та використання педагогічно-психологічних та інформаційно-комунікаційних технологій дистанційного навчання;

критерії, засоби і системи контролю якості дистанційного навчання;

змістове, дидактичне та методичне наповнення веб-ресурсів (дистанційних курсів) навчального плану/навчальної програми підготовки.

4.2. Педагогічні, науково-педагогічні працівники кафедр та факультетів, в яких організована дистанційна форма навчання, повинні підвищувати свою кваліфікацію щодо організації та володіння технологіями дистанційного

навчання (щонайменше – один раз на 5 років та обсягом не менше 180 академічних годин). Кваліфікація працівників, які підвищували свою кваліфікацію має бути підтверджена документом про підвищення кваліфікації за тематикою дистанційного навчання.

4.3. Системотехнічне забезпечення дистанційного навчання включає:

апаратні засоби (персональні комп'ютери, мережеве обладнання, джерела безперебійного живлення, сервери, обладнання для відеоконференц-зв'язку тощо), які забезпечують розроблення і використання веб-ресурсів навчального призначення, управління навчальним процесом та необхідні форми навчальної взаємодії між суб'єктами дистанційного навчання у синхронному і асинхронному режимах;

інформаційно-комунікаційне забезпечення з пропускною здатністю каналів, що надає всім суб'єктам дистанційного навчання навчального закладу цілодобовий доступ до веб-ресурсів і веб-сервісів для реалізації навчального процесу в синхронному та асинхронному режимах;

програмне забезпечення загального та спеціального призначення (у тому числі для осіб з особливими потребами), яке має бути ліцензійним або побудованим на програмних продуктах з відкритими кодами;

вимоги до веб-ресурсів навчальних дисциплін (дистанційних курсів), що необхідні для забезпечення дистанційного навчання, затверджуються рішенням Науково-методичної ради університету.